

հետ կիսելու իրենց համատեղ անչափահաս կամ չափահաս անաշխատունակ երեխաների, ինչպես նաև իրենց համատեղ խնամքի տակ եղող անձանց խնամքի ծախսերը: Դատարանը կարող է ընտանիքում բռնություն գործադրած անձի վրա պարտականություն դնել հոգալու ընտանիքում բռնության ենթարկվածի այլ անհրաժեշտ ծախսերը, որոնք ծագել են գործադրված բռնության պատճառով:

2) արգելել երեխաների հետ տեսակցությունները:

3) ընտանիքում բռնություն գործադրած անձի վրա դնել պարտականություն անցնելու ռեաբիլիտացիոն ծրագիր:

Կարևոր է իմանալ՝

- Անհետաձգելի միջամտության որոշման ուժի մեջ լինելը չի բացառում պաշտպանական որոշման համար դիմելու հնարավորությունը:
- Պաշտպանական որոշումը կայացվում է մինչև 6 ամիս ժամկետով և կարող է դրա անհրաժեշտությունը հիմնավորող համապատասխան դիմումի հիման վրա դատարանի պարճառաբանված որոշմամբ 2 անգամ երկարաձգվել՝ յուրաքանչյուր անգամ առավելագույնը մինչև 3 ամիս ժամկետով:

Human Rights Defender of RA

ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպան

ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ

ՀՀ, 0002, Երեւան, Պուշկին 56ա

+374 10 53 76 51

ombuds@ombuds.am;

+374 96116100

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԱՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐ

Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի, Միեր Մկրտչյան 44/46

+374312 41981

shirak@ombuds.am

Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ, Կենտրոնական հրապարակ 4

+37426430116

gavar@ombuds.am

Այունիքի մարզ, ք. Կապան, Մելիք Ստեփանյան 6

+37428520116

kapan@ombuds.am

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՍԱՐ
EUROPEAN UNION FOR ARMENIA

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՍԱՐ
EUROPEAN UNION FOR ARMENIA

Human Rights Defender of RA

ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպան

**ԻՆՉՊԵՍ ԱՏԱՆԱԼ
ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆԻ
ԱԶԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ**

Խ Ն Դ Ի Ր Ն Ե Ր Ո Վ

Այս հրապարակումը պատրաստվել է Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ: Բովանդակության համար պատասխանատվություն է կրում ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմը, և պարտադիր չէ, որ այն արտահայտի Եվրոպական միության տեսակետները:

Սույն հրատարակության մեջ արտահայտված տեսակետները պատկանում են հեղինակներին և պարտադիր չէ, որ համընկնեն ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի, ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնադրամի և ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի տեսակետների հետ:

Իրականացնող
գործընկերներ

Empowered lives.
Resilient nations.

Կարելի է դիմել Մարդու իրավունքների պաշտպանին, երբ իրավունքը կամ ազատությունը խախտել է.

- պետական մարմինը, տեղական ինքնակառավարման մարմինը կամ դրա պաշտոնատար անձը,
- հանրային ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունը կամ դրա ներկայացուցիչը,
- պետության կողմից պատվիրակված լիազորություն իրականացնող կազմակերպությունը կամ դրա պաշտոնատար անձը:

Ովքեր կարող են դիմել Մարդու իրավունքների պաշտպանին.

- անձն անձամբ,
- նրա ներկայացուցիչը, իրավահաջորդը, ժառանգը, խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները՝ երեխաների, անգործունակ և սահմանափակ գործունակ անձանց, ինչպես նաև ազատությունից զրկված անձանց և զինծառայողների մերձավոր ազգականները:

Կարևոր է իմանալ՝

Մարդու իրավունքների պաշտպանին կարող է դիմել նաև հասարակական կազմակերպությունը, եթե կա անձի գրավոր համաձայնությունը:

Ինչպես դիմել Մարդու իրավունքների պաշտպանին.

Գրավոր՝

- փոստով կամ Պաշտպանի աշխատակազմ անձամբ հանձնելով (ք. Երևան, Պուշկինի 56ա),
- էլեկտրոնային փոստով (ombuds@ombuds.am),
- առցանց (www.ombuds.am, www.pashtpan.am),
- Պաշտպանին կամ աշխատակազմի իրավասու ներկայացուցչին դիմումն առձեռն հանձնելով:

Բանավոր՝

- Պաշտպանի աշխատակազմի իրավասու ներկայացուցչին անձամբ հայտնելով,
- աշխատակազմ զանգահարելով (+374 10 53 76 51),
- 116 թեժ գծին ահազանգ ներկայացնելով:

Կարևոր է իմանալ՝

Դիմումը պետք է լինի սպորադիկ և ներառի դիմողի՝

- անունը, ազգանունը,
- հասցեն,
- հեղադարձ կապի վերաբերյալ փոփոխությունները (հեռախոսահամար, էլ. հասցե և այլն)

ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ԲՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿՆԴԻՐԸ

Ընտանիքում բռնություն է համարվում ֆիզիկական, սեռական, հոգեբանական կամ տնտեսական բնույթի բռնի արարքը, ինչպես նաև անտեսումը, որը կատարվել է ընտանիքի անդամների միջև:

Ընտանիքի անդամներ են՝

ա. անկախ համատեղ բնակության հանգամանքից՝ ամուսինը (այդ թվում՝ փաստական ամուսնական հարաբերությունների մեջ գտնվող անձը), նախկին ամուսինը, ծնողը, այդ թվում՝ խորթ ծնողը, որդեգրող ծնողը, խնամատար ծնողը, երեխան (նաև որդեգրված, խորթ, հոգեզավակ), որդեգրող ծնողի ամուսինը, ամուսնու ծնողները, նախկին ամուսնու ծնողները,

բ. համատեղ բնակվող տատ, պապ, քույր և եղբայր (նաև համամայր կամ համահայր), ամուսնու քույր, ամուսնու եղբայր, ինչպես նաև ամուսնու ծնողների, քրոջ և եղբոր համար՝ փեսան և հարսը:

Կարևոր է՝

Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության նպատակով կարող են կիրառվել հետևյալ միջոցները՝

- նախազգուշացում (ոստիկանություն),
- անհետաձգելի միջամտության որոշում (ոստիկանություն),
- պաշտպանական որոշում (դատարան):

Իրավասու մարմինների կողմից ընտանիքում բռնության դեպքերի և (կամ) ընտանիքում բռնության ենթարկվածներին կամ ենթադրաբար ընտանիքում բռնության ենթարկվածներին առնչվող հանցագործության դեպքերի վերաբերյալ ստացված մասնավոր կյանքի տվյալները գաղտնի են:

Նախազգուշացում

Կիրառվում է այն դեպքերում, երբ ընտանիքում բռնության դեպքը ոստիկանությունը հայտնաբերել է առաջին անգամ, կատարված արարքը հանցակազմի հատկանիշներ առերևույթ չի պարունակում, և անհետաձգելի միջամտության հիմքերն առկա չեն:

Անհետաձգելի միջամտության որոշում

Եթե ընտանիքի մեկ անդամը մյուսի նկատմամբ բռնություն է կիրառել, և առկա է հիմնավոր ենթադրություն բռնության կրկնման կամ շարունակման անմիջականոց սպառնացող վտանգի մասին, ապա ընտանիքի մյուս անդամի կյանքի և առողջության ապահովման նպատակով ոստիկանության իրավասու ծառայողն անհապաղ կայացնում է անհետաձգելի միջամտության որոշում:

Անհետաձգելի միջամտության որոշում կարող է կայացվել նաև այն դեպքում, երբ նախազգուշացում ստանալուց հետո՝

մեկ տարվա ընթացքում, անձը կատարել է այնպիսի բռնի արարք, որը չի պարունակում հանցակազմի հատկանիշներ:

Անհետաձգելի միջամտության որոշմամբ կարող են կիրառվել հետևյալ սահմանափակումները.

1) հարկադրել բռնություն գործադրած անձին հեռանալ ընտանիքում բռնության ենթարկվածի բնակության տարածքից և արգելել այդտեղ նրա վերադարձը.

2) արգելել բռնություն գործադրած անձին այցելել իր հետ համատեղ բնակելի տարածքում չբնակվող՝ ընտանիքում բռնության ենթարկվածին, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև նրա խնամքի տակ եղող անձանց՝ նրանց աշխատանքի, ուսման, հանգստի, բնակվելու կամ այլ վայրեր.

3) արգելել բռնություն գործադրած անձին այնպիսի հեռավորությունից ավելի մոտենալ ընտանիքում բռնության ենթարկվածին, որն ընտանիքում բռնության ենթարկված անձի մեջ ողջամտորեն հիմնավոր վախ կհարուցի իր անձնական անվտանգությանը սպառնացող վտանգի մասին.

4) մինչև որոշմամբ սահմանված ժամկետի լրանալն ի պահ վերցնել բռնություն գործադրած անձի տիրապետման տակ գտնվող զենքը.

5) արգելել բռնություն գործադրած անձին հեռախոսային, նամակագրական կամ կապի այլ միջոցներով հաղորդակցվել ընտանիքում բռնության ենթարկվածի հետ:

Կարևոր է իմանալ՝

Անհետաձգելի միջամտության որոշման գործողության ժամկետը չի կարող գերազանցել քսան օրը:

Սահմանափակումները կարող են կիրառվել առանձին կամ համակցության մեջ՝ նշելով դրանց կատարման համար միևնույն կամ տարբեր ժամկետներ:

Անհետաձգելի միջամտության որոշումն ընտանիքում բռնություն գործադրած անձի կողմից կատարվելու նկատմամբ հսկողություն է իրականացնում ոստիկանությունը:

Պաշտպանական որոշում

Պաշտպանական որոշման համար դատարան կարող է դիմել ընտանիքում բռնության ենթարկված կամ ենթադրաբար ենթարկված անձը կամ նրա համաձայնությամբ՝ աջակցության կենտրոնը: Եթե ընտանիքում բռնության ենթարկված անհավասար կամ դատական կարգով անգործունակ կամ սահմանափակ գործունակ ճանաչված անձ է, ապա պաշտպանական որոշման համար դատարան կարող են դիմել նրա մերձավոր ազգականները, օրինական ներկայացուցիչը և խնամակալության ու հոգաբարձության մարմինը:

Պաշտպանական որոշմամբ կարող են կիրառվել անհետաձգելի միջամտության որոշմամբ նախատեսված սահմանափակումները, ինչպես նաև դատարանը կարող է՝

1) ընտանիքում բռնություն գործադրած անձի վրա պարտականություն դնել՝ ընտանիքում բռնության ենթարկվածի